

На основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС“, бр. 10/2013, 142/14, 103/15 и 101/2016), и члана 63. став 21.Статута града Врања („Службени гласник града Врања“, бр. 36/2020) и Одлуке о буџету града Врања за 2022. годину (Службени гласник града Врања бр. 34/2021) Градско веће града Врања доноси :

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ГРАД ВРАЊЕ ЗА 2022 ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Територија града Врања спада у брдско планинска подручја Републике Србије са надморском висином од 300-1920 метара, са умерено-континенталном климом. Простире се на око 86.000 ha, од чега су 32.478 ha шуме и шумско земљиште, а око 44.800 ha чини пољопривредно земљиште. Врањска котлина својим географским положајем , пружа се у правцу СИ-ЈЗ, укупне дужине линије пружања од око 45 km. У односу на дужину пружања, ширина пружања котлине је релативно мала и креће се од 4 до 10 km. Град Врање се простире на око 860 km² са укупно 105 насеља од чега су два градска, Врање и Врањска Бања и 103 сеоска насеља, организованих у 52 месне заједнице и 21 месну канцеларију. По попису из 2011. године укупан број становника на територији града Врања је 83.524. Врање се налази на југу Србије, на Коридору Е-10, у близини граничних прелаза са Македонијом на 35 km (Прохор Пчињски) и 48 km (Чукарка), а са Бугарском 74 km (Стрезимировце) и 115 km (Рибарце). Удаљеност Врања од главних привредних центара у земљи и окружењу је: од Београда 347 km, Ниша 120 km, Приштине 115 km, од међународне луке Солун износи 285 km, од међународног аеродрома у Скопљу 90 km (директан приступ преко ауто-пута Е-75).

Природни услови и животна средина: Врање се налази у северозападном делу врањске котлине у подножју планине Пржара, Пљачковице и Крстиловице. Карактеристике подручја одређују географски положај и климатски услови. Целину подручја чине брдско планински реони са већом котлином око Јужне Мораве и њених притока, са надморском висином од 300 метара у нижим деловима до највише тачке од 1920 метара. Ово подручје има умерено континенталну климу са све изрженијим степским одликама, које се огледају у честим високим температурама и сушним периодима у летњим месецима. Подручје карактерише низак ниво падавина у току године са просеком испод 600 mm, као и веома неповољним распоредом, где у летњем и јесењем периоду падне свега тридесетак процената укупних падавина. У регији поред Мораве, по дну котлине и у регији побрђа по ивици котлине, пролеће се јавља рано и кратко траје. Због тога су позни мразеви честа појава. Лето је топло, суво и дуго. Јесен је такође топла, дуга и сунчана али и сува. Зима је у врањској котлини краткотрајна и врло блага са незнатним снежним покривачем. Са друге стране ободно побрђе и планински регион, обилују снежним покривачем. Хидрографска мрежа на подручју Града припада подручју Црноморског слива (Јужна Морава, Велика Морава, Дунав), изузев реке Коћуре у југоисточном делу (притоке Пчиње, Вардара – слива Егејског мора). На подручју Града Врања, Јужна Морава прима 16 десних и 11 левих притока. Јужна Морава највећа река на територији Града протиче средишњим делом у дужини од 26 km и на том путу прима 27 притока (десне и леве). Мада ова велика река само мањим делом (7,5%) од укупне дужине (343 km) тече кроз Град Врање, од великог је значаја за овај крај. Због велике искрчености (јака ерозија) протикајуће реке и њених притока је неуједначен што често доноси поплавне пролећне и јесење воде. Десне притоке Јужне Мораве на подручју Града Врања са дужинама речних токова у метрима су: Кршевичка река (82), Коштаничка река (30), Црнолушки дол (5,3), Преображањска река (34,7), Требешињска река (36), Тибушка река (49,6), Шалин Дол (1), Ђуковачка река (5,4), Топлички поток (0,75), Топлачка река (2,75), Бањштица (114,6), Буковички поток (2,85), Корбевачка река (76,3), Паневаљска река (4,12) и Церкалска долина (0,9). Леве притоке Јужне Мораве на подручју Града Врања су: Давидовачка река (25),

Павловачка река (24), Нерадовачка река (18), Бунушевачка река (6,85), Врањска река (31,6), Рашкин Поток (6,04), Суви Дол (2,33), Чивлачки поток (3,5), Ђорински поток (2,36), Бреснички поток (6,18), Моштаничка река (30). Климатски и земљишни услови значајно утичу на пољопривредну производњу. Стога је, пре одређивања структуре и обима биљне и сточарске производње, неопходно детаљно сагледати основне климатске чиниоце и производне особине земљишта. Подручје Општине Врање одликује се умерено континенталном климом са израженим годишњим сезонама, средњом висином падавина неправилно распоређеном у току вегетације. Средња годишња температура ваздуха износи 10,9°C док средње температуре у пролеће износи 13,5°C, у лето 20,4°C, у јесен 11,6°C и зиму 0,5°C. Средња вегетациона температура ваздуха износи 17,5°C. Пролећа су умерено топла, појава позних пролећних мразева је ретка. Лета врло топла, у појединим годинама апсолутна максимална температура ваздуха у јулу и августу прелази границу од 40°C. Најтоплији месец у години је август са средњом месечном температуром ваздуха од 21,6°C. а најхладнији јануар са средњом месечном температуром ваздуха од -0,3 °C. У појединим годинама температуре ваздуха у зимским месецима се спуштају испод -25 °C. Јављања веома ниских температура у зимском периоду износи једном у 18 година. Лета су са мањом количином падавина у јулу и августу, у септембру се појављује други годишњи максимум падавина који доприноси и снижавању температуре ваздуха и продужетку вегетације гајених биљака. Зиме су умерено хладне са ниским и неуједначеним падавинама. У оваквим климатским условима, а дејством и осталих чиниоца формиран је различит педолошки састав земљишта. Углавном доминира неколико типова земљишта од алувијалних у котлинама Мораве и притока, преко смоница и гајњача у брдском делу, до смеђих и рудих земљишта на већим висинама. Већина ових типова су средње тешког механичког састава, а по хемијском саставу су углавном слабо кисела до кисела са ниским садржајем хумуса, фосфора и калијума. Врањски предео је веома богат разноликим самониклим биљкама од којих велики значај има лековито и шумско биље. Шуме су такође богате и животињским светом. На територији града Врања површина шуме у државном власништву је 20.885,58 ha, док је површина под шумом која је у приватном власништву 18.184,00 ha. Што се тиче власничке структуре око 60% припада државној својини док око 40% чине шуме које су приватни поседи. Гледано укупна шумовитост града Врања је око 45%, што Врање сврстава у шумовитије општине у Републици јер је укупна површина под шумом у односу на целокупну територију Србије око 30%. Пошумљавање као и сеча шума одвија се у складу са донетим програмима, ресорног министарства.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: По попису становништва 2002. године град Врање је имао укупно 87.288 становника, од тога, по истом попису, број становника који живи на селу износио је 26.354. По попису из 2011. године укупан број становника на територији града Врања је 83.524, а број становника који живи на селу је 23.039 становника што указује на пад од око 3.764 становника од укупног броја, од тога 3.315 становника је мање у сеоском подручју. По попису из 2011. год број домаћинстава на територији града Врања износи 25.839, број само сеоских домаћинстава је 7.085, од чега је 6.967 пољопривредних газдинстава. Социо-демографска структура становништва у сеоским насељима се драстично променила последњих неколико деценија. Наведени процеси су посебно изражени у брдско-планинским селима удаљеним од градова тако да су она данас готово празна, са изразито малим бројем становника и старачким домаћинствима. Село је суочено са депопулацијом, социјално-економском несигурношћу, социјалним проблемима, незапосленосту, сиромаштвом... Сеоска насеља се намећу као значајни чиниоци у производњи хране и унапређења пољопривреде и руралног развоја иако се сеоско становништво поред пољопривреде бави и другим делатностима. Из ових разлога је неопходно предузети одређене мере за развој пољопривреде као стратешке гране развоја. Удео млађе популације се смањује, а повећава проценат старијег становништва. Из села су мигрирали млађи и образованији чланови, а остали старији и мање образовани. Забрињава податак о смањењу број домаћинстава која приход остварују искључиво од пољопривреде јер би она требала бити носиоци развоја пољопривреде и руралног развоја. У сеоским насељима (укупно 103 насељена места), према попису из 2011. године живи 23.039 становника и то 11.771 мушког и 11.268 женског пола. Укупан број становника млађих од 18 година износи 4.177 (деца и ученици), од тога 2.133 мушке и 2.044 женске деце. У узрасту од 15 до 59 година број мушкараца је већи од броја жена и износи 7.452 док су жене 6.309. Од 60-е године старости до 85 и више запажа се већи број жена. Укупан број домаћинстава у 103 насељена места (села) износи 7.085, од тога са једним чланом 1.243 домаћинства (што чини 18%), са два члана 1.740

домаћинства (што чини 24%), са три члана 1.155 домаћинства (што чини 16%), са четири члана 1.253 домаћинства (што чини 18%), са пет члана 839 домаћинства (што чини 12%), са шест и више чланова 855 домаћинства (што чини 12%), тако да просечан број чланова по домаћинству износи 3 (три). Из напред наведеног се види да самачка и двочлана домаћинства чине скоро половину од укупног броја домаћинства у сеоским насељима, 2.983 или 42% домаћинства. Ради се претежно о старачким домаћинствима а највише их је у брдско планинским селима. Јако изражен тренд напуштања села нарочито брдско-планинских и миграција пре свега према Београду.

Диверзификација руралне економије: По попису 2011. године од укупно 34.579 активног становништва, број оних који обављају неко занимање је 24.915 лица, односно 72,05%, док је 9.664 незапослено, што чини 27,95%. У образовној структури становништва старијег од 15 година предњачи број лица са средњим образовањем од 32.538 или 46,22%; са основним образовањем 17.775 лица или 25,25%; непотпуним основним образовањем 6.841 лице или 9,72%; са вишим образовањем 4.108 или 5,83%; са високим образовањем 6.274 лица или 8,91%; без школске спреме је 2.689 лица или 3,82% и са непознатим образовањем 173 лица или око 0,25%. Град Врање поседује разноврсне природне пределе погодне за туризам и рекреацију и велики потенцијал за развој туризма, са посебним освртом на Врањску Бању, али је и поред тога туризам на недовољном нивоу развоја. Требало би интензивирати афирмацију туризма како би предузетници, Град, али и инвеститори са стране, повећали инвестиције у изградњу савремених туристичких објеката.

Рурална инфраструктура: У области просторног развоја саобраћајне, хидротехничке, водопривредне, електро-енергетске, телекомуникационе и гасоводне инфраструктуре, као и других објеката комуналне инфраструктуре планске поставке ППО града Врања засноване су на решењима Просторног плана Републике Србије и важећих стратешких републичких планова. Решења ППО града Врања су урађена према расположивој техничкој документацији резултат су истраживања. У обзир су узета и планска решења других просторних планова суседних и ширих просторних целина. Акумулација „Првонек“ као саставни део истоименог водопривредног система је сврстана у листу акумулација које су неопходне за развој водопривредне инфраструктуре овог дела Републике Србије и Пчињског региона. Основна намена бране и акумулације "Првонек" је снабдевање водом становништва и индустрије града Врање, општине Бујановац и евентуално општине Прешево, заштита од поплава, оплемењавање малих вода у периодима неповољних хидролошких услова у сливу, као и производња електричне енергије. Максимални капацитет потенцијала водоснабдевања износи до 550 l/s, а садашња просечна годишња испорука износи 220 l/s. Александровачко језеро је вештачка акумулација настала изградњом насуте бране висине 10 m на Александровачкој реци, са површином од 120 000 m². Првобитна намена је била наводњавање воћњака у долини Александровачке реке. Језеро, иако вештачка творевина, налази се у природном амфитеатру, окруженом ободним узвишењима која представљају јужни и северни крак вододелнице два водотока, Требешинске и Преображањске реке.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: На територији града Врања 44.800 ha чини пољопривредно земљиште. Укупна површина пољопривредног земљишта у овог града је , распоређена у 105 катастарских општина, располаже са следећом структуром: Обрадиво пољопривредно земљиште обухвата 32.370 ha, од чега њиве и вртови чине 22.515 ha , виногради 1.130 ha, воћњаци 2.300 ha и ливаде 6.270 ha, док је остатак од 11.400 ha под пашњацима. По подацима из 2012.год(ПП), стање изгледа овако: Коришћено пољопривредно земљиште 16.859 ha; и то: њиве и вртови 8.592 ha; воћњаци 1.152 ha; виногради 269 ha; ливаде и пашњаци 6.650 ha; остало 196 ha; Доминира веома застарела пољопривредна механизација, чак преко 30 година старости; Присутна велика уситњеност пољопривредних газдинстава, са малим парцелама у просеку до 2,5 ha по газдинству; мала покривеност системима за наводњавање; недостатак противградне заштите и непокривеност противградним мрежама; недостатак система за одводњавање; недостатак складишног простора и сигурних канала продаје; и још много недостатака. Површина пољопривредног земљишта које је у државној својини износи 6.160 ha, од чега је на коришћење тренутно дато 302 ha. Резултати лабораторијских анализа су показали да су земљишта Врања јако хетерогена како по физичким тако и по хемијским карактеристикама. Поред хетерогености стиче се општи утисак да су земљишта на територији Врање коришћена стихијски и без икакве контроле. То нам показују

резултати хемијских карактеристика земљишта из којих се јасно види да је садржај хумуса у површинском Ах хоризонту од 1 – 2% што указује на неадекватно уношење органских ђубрива и максималну експлоатацију земљишта. У пот површинском хоризонту (на дубинама испод 25 cm) садржај хумуса је мањи од 1 %. Обезбеђеност приступачним фосфором је јако ниска док су испитана земљишта добро обезбеђена приступачним калијумом. Активна киселост показује да су земљишта града Врање у највећем проценту слабо кисела до кисела. Дубина земљишта као и механички састав указују на високу потенцијалну плодност која је минимално искоришћена на подручју града Врање. Подаци о запреминској маси испитиваних земљишта, чије су вредности веће од 1,4 g/cm³ указују на повећану компактност (сабијање) што је утицај обраде на неадекватан начин. Наиме, примећује се да се обрада врши на малој дубини због тешког механичког састава и то сваке године на истој дубини што може да утиче стварању тако званог плужног ђона, који онемогућава правилан развој кореновог система и утиче на ефективну плодност. Претходна констатација произилази из резултата лабораторијских испитивања који показују нагло повећање запреминске масе на 1.6 g/cm³ и то на дубинама већим од 15 cm. На основу разговора обављених на терену сазнали смо да се при подизању вишегодишњих засада не врши адекватна припрема земљишта и са аспекта обраде и ђубрења. Честа је појава да се земљишта не риголују за вишегодишње засаде. Такав начин рада негативно утиче на развој пољопривреде у овом крају јер изазива одређене сумње у потенцијалну плодност земљишта.

Вишегодишњи засади: Град Врање налази се у области са познатом традицијом у воћарско – виноградарској производњи. Узимајући у обзир повољан географски положај и климатске услове уз правилну контролу земљишта и правилу примену агротехничких мера развој производње воћа и грожђа у овом крају има изузетно велики потенцијал. У Граду Врању под воћњацима је око 2000 ha. Воћарска производња је екстензивна. У новим засадима, којих има релативно мало, доминира шљива - сорта стенлеј. Поред шљива заступљена је јабука са мноштвом старих и новијих сорти. Вишња је на трећем месту по заступљености у воћарству. Засади јагоде су углавном стари и са великом проређеношћу жбунова. Присутан је велики број, углавном старијих, сорти које се у свету већ потискују из експлоатације. У незнатном обиму су присутне савремене сорте. Од осталих воћних врста заступљене су: дуња са релативно новијим засадима, крушка, кајсија и купина, а има и спорадичних стабала трешања, углавном у двориштима. Све ове воћне врсте гајене су углавном екстензивно, за сопствене потребе, а само вишкови у родним годинама ишли су на локално тржиште. Једино су вишкови јабуке пласирани као сировина у индустрији сокова. Према подацима ПССС Врање у 2021.год, у делу производње газдинстава која они контролишу и прате, структуру воћних засада чине шљива 900 ha, јабука 160 ha, крушка 100 ha, вишња 80 ha, дуња 80 ha, бресква 10 ha, кајсија 6 ha, трешња 4 ha; јагода 10 ha, малина 120 ha, купина 5 ha; орах 5 ha, леска 25 ha и виногради 1.000 ha. Врањски виноградарски подрејон припада Нишавско-јужноморавском рејону и обухвата три виногорја: Сурдуличко, Вртогошко и Буштрањско. Доминирају винске сорте са 98%. Већи удео је црних винских сорти у поређењу са белим. Дobar је потенцијал површина под виноградима у Граду Врању, али је скупа производња у старим, проређеним засадима, нерегулисана и несигурана је откуп грожђа и неорганизована је производња вина. У Врању постоји винарија "Навип", капацитета 300 вагона подигнута са циљем да обезбеди откуп грожђа од приватних произвођача са доминантном сортом "Прокупац" и грожђа са сопствених површина. Винарија "Алексић" је закупац државног пољопривредног земљишта од скоро 70 ha. Тренутни смештајни капацитет винарије је 300.000 l са просечном годишњом производњом од 150.000 l како црвеног и белог, тако и розе вина.

Сточни фонд: Обзиром да ЈЛС располаже са 11.400 ha пашњака што чини 25,5% пољопривредног земљишта и 6.270 ha ливада, што чини 14% пољопривредног земљишта, као извора производње сточне хране ограничења за развој сточарства за сада не постоје. Објекти за смештај стоке су углавном старије градње, док су новији већег капацитета. За смештај говеда постоји 4.206 објекта, а за смештај свиња 4.936 објекта. Наведени капацитет објеката је углавном не искоришћен. Изграђено је 38 објеката за смештај силаже, док је већи број импровизованих објеката. На газдинствима ЈЛС углавном је заступљен традиционални начин сточарске производње. Од фармских животиња гаје се говеда, овце, свиње, живина, козе и коњи (врсте су наведене према заступљености). Сточарска производња бележи знатан пад, односно стручњаци процењују да је данас у односу на последњу декаду 20. века сведена на 60%. У овчарству је забележен пад од 30 – 50%. Слично је и у говедарству (смањење од 20 до 30%), а индустријска производња у живинарству је доживела потпуни крах. Код гајења преживара у равничарским селима држање је најчешће стајско, а у брдско-планинском и планинском подручју заступљено је стајско-пашњачко држање. У Граду није заступљено интензивно гајење свиња и оно се

углавном одвија за потребе домаћинства. Биланс сточарске производње показује висок несклад између постојећег стања и реалних могућности ресурса, па је то полазна основа за конципирање адекватне развојне Стратегије која би се састојала у повећању свих аспеката конкурентности домаћег сточарства. По попису пољопривреде 2012. године сточни фонд града броји 7.300 говеда од чега је 4.927 крава. Према подацима из централне базе података у 2014.год било је говеда 4.500, оваца 5.256, коза 2.829 грла. Стање у сточатству, према подацима ПССС Врање и Ветеринарске станице у 2019. години број грла је следећи: 4300 музних крава, од чега је 950 уматичено, око 4500 оваца (3500 уматичено), коза 2000 (600 уматичено). У 2020 год. број грла је следећи: 7549 говеда (уматичено 1000), овце 6814 грла (уматичено 3500), козе 1763 (уматичено 450). У 2021 години број грла је следећи : говеда 7167 (уматичено 1001), овце 6613 (уматичено 4170), козе 1869 (уматичено 437).Забрињава тренд пада откупне цене млека у односу на вредност еура, а и по садашњој откупној цени нема ко да откупи кравље нити козије и овчије млеко. Постоји заинтересованост за повећање производње али нема сигурног откупа те и производња стагнира. Обори за тов бикова су празни, сем пар изузетака; број свиња драстично смањен и углавном се чува за своје потребе. Услед оваквог стања, као реалан проблем се може очекивати недостатак довољних количина стајњака као органског ђубрива, а што може бити и опасно по биљну пољопривредну производњу. На територији града, према подацима надлежне службе која води евиденцију, у периоду 2013-2015.године регистровано је 11.380 кошница са пчелама. Свој ИД број добило је 327 пчелињака односно стајалишта. У 2020 години број кошница износио је 23.947 а број стајалишта 570 са тенденцијом раста и у 2021 години.

Механизација, опрема и објекти: Пољопривредна газдинства на територији града Врања према статистичким подацима поседују механизацију, која је по броју и застарелости у лошем стању. Од 5.602 пољопривредних газдинстава, 4.000 газдинства поседује око 4.235 једноосовинских трактора, док 2.492 газдинства поседује 3.084 двоосовинских трактора. Од укупно 122 комбајна на подручју града 117 је старије од десет година, а добар део је технички неисправан. Објекти за смештај стоке су углавном старије градње, док су новији већег капацитета. За смештај говеда постоји 4.206 објекта, а за смештај свиња 4.936 објекта. Наведени капацитет објеката је углавном не искоришћен. Изграђено је 38 објеката за смештај силаже, док је већи број импровизованих објеката.

Радна снага: У 103 сеоска насеља ове општине живи 23.039 становника, где су 11.771 особе припадници мушког, а 11.268 особа женског пола. Пунолетно становништво износи 18.862 становника. Број пољопривредних домаћинства на територији град Врање износи 6.967. Број запослених чланова газдинстава по попису 2012. је 16.663. Пољопривредом се бави углавном старије становништво са нижим образовањем, док је млађих и образованијих људи мање. Носиоци пољопривредних газдинстава су углавном старији чланови домаћинства. Активно становништво се бави осим пољопривреде и другим делатностима. Нека сеоска насеља имају развијену инфраструктуру и добру повезаност са Врањем и другим насељима у округу. Сеоска насеља, првенствено она која се налазе у брдско-планинским подручјима и која су удаљенија од општине немају развијену саобраћајну и комуналну инфраструктуру. Она сеоска насеља која су се урбанизовала и где је индустријализација увелико узела маха значајни су произвођачи, не само пољопривредних већ и индустријских производа. У њима је све већи број мешовитих породичних газдинстава где чланови стичу приходе поред пољопривреде и из других делатности.

Структура пољопривредних газдинстава: Укупан број домаћинства на територији град Врање износи 25.839. Од тога на селу има 7.085 домаћинства. Број пољопривредних домаћинства је 6.967. Углавном су то мешовита породична газдинства где чланови стичу приходе поред пољопривреде и из других делатности. Активних пољопривредника на подручју општине Врање је 4.706. Просечна величина површине коришћеног пољопривредног земљишта по газдинству износи 2,42 ха као и 3,7 грла стоке и 37,7 грла живине а на основу резултата Пописа пољопривреде из 2012. године. Удео млађе популације се смањује, а повећава проценат старијег становништва. Из села су мигрирали млађи и образованији чланови, а остали старији и мање образовани. Сеоска насеља се намећу као значајни чиниоци у производњи хране и унапређења пољопривреде и руралног развоја иако се сеоско становништво поред пољопривреде бави и другим делатностима.

Производња пољопривредних производа: Укупна површина пољопривредног земљишта у овог града је , распоређена у 107 катастарских општина, са следећом структуром и обимом производње: Обрадиво пољопривредно земљиште обухвата 32.370 ха, од чега њиве и вртови чине 22.670 ха , виногради 1.130

ha, воћњаци 2.300 ha и ливаде 6.270 ha, док је остатак од 11.400 ha под пашњацима. Висина приноса пољопривредне производње на подручју града Врање на основу резултата Пописа пољопривреде из 2012. године изгледа овако: -Пшеница - укупан принос на породичним газдинствима износи 10.677 t, просечан принос по ha износи 3,255 t; - кукуруз - укупан принос на породичним газдинствима износи 3.592 t, просечан принос по ha износи 1,224 t; -пасуљ - укупан принос на породичним газдинствима износи 188 t, просечан принос по ha износи 565 kg; -кромпир - укупан принос на породичним газдинствима износи 4.678 t, просечан принос по ha износи 4,352 t; - крмно биље - детелина укупан принос 1.974 t или 2,184 t по ha; луцерка укупно 3.207 t или 2,451 t по ha; ливаде укупан принос 3.927 t или 1,057 t по ha; пашњаци укупно 648 t или 224 kg по ha; - јабуке – број родних стабала износи 89.875, укупан принос на породичним газдинствима износи 1.040 t, просечан принос по стаблу износи 11,6 kg; - шљиве – број родних стабала износи 339.888, укупан принос на породичним газдинствима износи 4.200 t, просечан принос по стаблу износи 12,4 kg; - виногради – број родних чокота износи 3.841.000, укупан принос на породичним газдинствима износи 2.174 t, просечан принос по чокоту износи 0,6 kg; Свега четири пољопривредна газдинстава се бави органском производњом у области лековитог биља и ратарства док се једно газдинство бави органском производњом у воћарству.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: На територији града Врања постоје пет регистроване задружне организације и 16 пољопривредна удружења. У њиховом раду постоји много недостатака нарочито код удружења. Један од њих јесте немогућност добре организације и других послова везано за производњу и пласирање пољопривредних производа, а све због недостатка руководећег- управљачког кадра, тако да функционисање није на задовољавајућем нивоу. Што се тиче задруга њихов највећи проблем је складишни простор. Схватајући значај удруживања пољопривредника град Врање је у 2022 години определио средства за формирање нових задруга и удружења и побољшање рада већ постојећих, очекујући већи ефекат у наредној години. Стога је неопходно додатно промовисати значај различитих облика удруживања пољопривредних произвођача како би ефекат био већи.

Трансфер знања и информација: Један број пољопривредних произвођача одлично разуме потребу за сталним учењем и саветовањем, показује добар степен интересовања и спровођења савета стручних саветодаваца у пољопривреди. Међутим, на супрот њима велики број пољопривредника је веома пасиван у погледу прикупљања нових информација и сазнања везано за технологију производње и др. у вези пољопривреде, што је уско повезано са нивоом образовања. Изазови везане за међуљудске релације и постизање развојних компромиса још више отежавају добро функционисање задружних организација и њихову сарадњу са привредним субјектима.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Регреси	100.1	2.000.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		2.000.000,00				

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	13.000.000,00	100	300.000,00	0,00
2	Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде	102	12.000.000,00	100	0,00	0,00
3	Органска производња	201.3	500.000,00	70	50.000,00	0,00
4	Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга	301	3.000.000,00	60	100.000,00	0,00
	УКУПНО		28.500.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	3.000.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		3.000.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	33.500.000,00
Планирана средства за директна плаћања	2.000.000,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	28.500.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	3.000.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Програмом мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територији града Врања утврђује се структура мера, односно намена и начин коришћења буџетских средстава за 2022. годину у укупном износу од 33.500.000,00 динара, која су Одлуком о буџету града Врања за 2022. годину ("Службени гласник града Врања" број 34/2021), опредељена за Фонд за развој пољопривреде града Врања. Потенцијални корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу (носиоци и чланови газдинства) са територије града Врања, у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације; удружења која су регистрована у складу са Законом о удружењима ("Сл.гласник РС" бр.51/09,99/11 и 44/2018) а чије је седиште на територији града Врања; да програме реализују на територији град Врања; верске заједнице са територије града Врања. Реализација Програма, односно дефинисане мере допринеће: повећању продуктивности пољопривредне производње, побољшању конкурентности производа, смањењу производних трошкова, побољшању квалитета производа уз испуњавање националних и ЕУ стандарда, подстицању запошљавања, самозапошљавања и удруживања пољопривредних произвођача, увођење нових технологија и иновација и отварање нових тржишних могућности. Пољопривредна политика и политика руралног развоја Републике Србије обухвата низ мера и активности које предузимају надлежни органи у циљу обезбеђивања квалитетне и здравствено исправне хране, јачања конкурентности пољопривредних производа на тржишту, подизања нивоа животног стандарда пољопривредника, пружања подршке руралном развоју и заштити животне средине од негативних утицаја пољопривредне производње.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: По усвајању Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију града Врања за 2022. годину од стране Градског већа града Врања, исти се објављује у Службеном гласнику града Врања. Пољопривредни произвођачи о могућностима из Програма мера као и о начину остваривања права на коришћење подстицајних средстава по Програму мера биће информисани директним разговором у пољопривредној служби градске управе, путем локалних средстава јавног информисања-кроз информативне емисије, посредовањем ПССС Врање, организовањем трибина у сеоским заједницама, посредовањем службе месних заједница и преко друштвених мрежа и сајта града Врања.

Мониторинг и евалуација: Израду и спровођење Програма мера подршке пољопривредној политици и политици руралног развоја реализују организационе јединице у оквиру Градске управе града Врања : Одељење за привреду и економски развој, Одељење за буџет и финансије, Одсек за јавне набавке, Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града. Током реализације Програма прати се остваривање резултата и ефективност спроведених мера, и дају предлози у вези утврђивања мера за наредну годину (увођење нових или кориговање постојећих мера). Корисници подстицаја су дужни да Комисији за контролу коришћења подстицајних средстава у области пољопривреде Градске управе града Врања омогуће вршење надзора и пруже потребне податке и информације о одобреним инвестицијама. Пољопривредни произвођачи који су остварили право на доделу подстицаја из Програма мера дужни су да у одређеном року доставе или припреме податке (документа) који су потребни за вршење послова контроле коришћења подстицајних средстава што је регулисано Уговором. Корисници имају право на доделу субвенција само за једну меру из Програма за 2022.годину, поред мере регрес за вештачко осемењавање.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Назив и шифра мере: 100.1 Регреси

Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, јединице локалне самоуправе („Службени лист РС“, бр. 10/2013,142/14,103/15, 101/2016), могу да утврђују мере које се односе на директна плаћања за регресе за репродуктивни материјал и то за вештачко осемењавање. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 - 2024.године као и са Планом развоја града Врања од 2021 до 2030. године. Интензитет сточарства на територији ЈЛС је изузетно низак. Сточни фонд града Врања у односу на пољопривредно земљиште је веома мали. Број говеда на територији града Врања, у 2018.години број говеда износио је 5500 грла од тога уматичено 823 грла, оваца 5400 грла а коза 2500. У 2019 години број музних крава износио је 4300 грла (уматичено 950), оваца око 4500 (3500 уматичено), број коза 2000 (уматичено 600).У 2020 години укупан број грла говеда износио је 7549 (уматичено 1000), број оваца 6814 (уматичено 3500), коза 1763 (уматичено 450). У 2021 години број грла износио је : говеда 7167 (уматичено 1001), оваца 6613 (уматичено 4170), коза 1869 (уматичено 437). Сточарска производња се углавном одвија на малим фармама, односно пољопривредним газдинствима. Производне способности грла су различите. Обзиром на ниску платежну моћ пољопривредних произвођача, често долази до слободног укрштања и оплодње са нискоквалитетним расама што умањује производни потенцијал грла и контролу расног састава и уматичења. Финансијска средства за ову меру намењена су за бесплатно вештачко осемењавање крава на територији града Врања. Ова мера је спровођена у претходном периоду и показала је добре резултате. Унапређење сточарства у делу унапређења расног састава говеда, на територији града Врања, планира се за регистрована пољопривредна газдинства.

Циљеви мере: Локална самоуправа ће реализацијом ове мере допринети економском и социјалном развоју руралне средине, кроз подизање конкурентности производње. Економска одрживост улагања произвођача, боље коришћење расположивих ресурса, подизање стандарда живота у руралној средини и пољопривредних произвођача кроз повећање и стабилност дохотка пољопривредних газдинстава. Спровођењем мере бесплатног вештачког осемењавања крава омогућићемо контролисану оплодњу и размножавање говеда са висококвалитетним расама, добиће се боља расна заступљеност и могућност евиденције и уматичења грла, повећаће се производне способности грла у смислу добијених количина и квалитета млека, очекује се и повећање укупног сточног фонда.

Веа мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди ("Сл.гласник РС" број 10/13, 142/14, 103/15,101/2016) и Националним програмом руралног развоја од 2018. до 2020. године. У току је израда Националног програма руралног развоја 2021-2024 год.

Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су физичка лица – носиоци и чланови регистрованих пољопривредних газдинстава са активним статусом, регистрована у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, која имају регистрован одговарајући сточни фонд у складу са законом којим се уређује ветеринарство, док ветеринарска организација одабрана од стране града путем јавне набавке, у складу са Законом о јавним набавкама обавља вештачко осемењавање крава.

Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за физичка лица-пољопривредне произвођаче, по овој мери: да је корисник средстава носилац или члан регистрованог пољопривредног газдинства, уписаног у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и имају регистрован сточни фонд у складу са законом којим се уређује ветеринарство са пребивалиштем и производњом на територији града Врања; да је носилац регистрованог пољопривредног газдинства измирио пореске обавезе према локалној самоуправи; потписана изјава под пуном материјалном и кривичном одговорности да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима. Општи

критеријуми за ветеринарску станицу, по овој мери је да је иста регистрована код надлежног органа за обављање послова вештачког осемењавања крава, односно да је уписана у одговарајући регистар, и да испуњава остале услове у складу са Законом о јавним набавкама.

Специфични критеријуми: Да у РПГ имају пријављен сточни фонд, податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД број), на којима се држе или узгајају.

Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.1.1	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)

Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	При реализацији ове мере не примењује се критеријум селекције, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка средстава.	не	/

Интензитет помоћи: Повраћај средстава за трошкове вештачког осемењавања крава износиће 100% економске цене вештачког осемењавања. Корисници имају право на два покушаја по грлу о трошку града Врања у току календарске године (до 31.12.2022. године) или до утрошка опредељених средстава.

Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број подржаних газдинства за регрес за вештачко осемењавање

Административна процедура: Реализација регресирана за репродуктивни материјал се спроводи објављивањем Јавног позива за подношење захтева за остварење права на бесплатно вештачко осемењавање крава, на основу утврђених критеријума за пољопривреднике. Уз захтев се прилаже, извод из регистра пољопривредних газдинстава о сточном фонду (говеда), који издаје Управа за трезор, фотокопија пасоша за приплодна женска грла говеда и уверење о измиреним локалним пореским обавезама. Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града Врања за развој и унапређење пољопривреде утврђује да ли су испуњени прописани услови за остваривање права на бесплатно вештачко осемењавање и издаје сагласност. Сагласност се издаје корисницима који испуњавају услове, по редоследу пристизања захтева, до утрошка уговорених средстава од момента објављивања јавног позива а најкасније до 31.12.2022.године. Бесплатно вештачко осемењавање спроводи стручна ветеринарска организација одабрана од стране ЈЛС у складу са Законом о јавним набавкама, на газдинствима која су добила сагласност Комисије.

Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

Образложење: Стање пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у проширењу и јачању пољопривредних газдинстава, као и у набавку опреме, технологију и јачање производног ланца. У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014-2024 године и Планом развоја града Врања од 2021 до 2030.године највећи део буџетских средстава је управо намењен расту конкурентности али пре свега повећању обима примарне пољопривредне производње. Мера инвестиције у материјална средства пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу повећања обима примарне пољопривредне производње, продуктивности, раста конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. Путем ове мере помаже се пољопривредним произвођачима у куповини садног материјала, набавци квалитетних приплоних грла говеда, оваца, овнова, коза и јараца, крмача и нераста, тако што град из свог буџета

врши повраћај средстава. Преглед по секторима: Сектор производња млека : на територији града Врање, према подацима из централне базе података, у 2018. години број говеда износио је 5500 грла од тога уматичено 823 грла. Број оваца 5400 грла а коза 2500 грла. У 2019. години укупан број говеда 5800 од тога музних крава 4300 грла (950 уматичено); број оваца око 4500 (3500 уматичено), бр.коза 2000 (600 уматичено).У 2020 год. број грла је следећи: 7549 говеда (уматичено 1000), овце 6814 грла (уматичено 3500), козе 1763 (уматичено 450). У 2021 години број говеда износио је 7167 (1001 уматичено), оваца 6613 (уматичено 4170), коза 1869 (уматичено 437).Сектор производње меса : Свињарска производња на територији града Врања указује на пад производње са доминацијом великог броја газдинства са ниским интензитетом производње, малим бројем грла по газдинству, неодговарајућом технологијом исхране као и неодговарајућим условима смештаја животиња. Подстицај у оквиру ове мере усмерен је на унапређењу генетског потенцијала животиња и повећања броја грла по домаћинству. Сектор производње воћа, поврћа, грожђа и цвећа Иако ова газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, недостатак система за наводњавање, одсуство контролисане пољопривредне производње у затвореном простору и заштита од града. Просечна површина земљишта по газдинству произвођача ситног воћа је 0,2 ха осталог воћа 0,3-035 ха док је просечна површина винограда по газдинству само 0,15 ха. Просечна површина под поврћем по газдинству је 0,32 ха. Такође, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене доводе до ниског нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у повећање обима примарне производње и нове капацитете, са посебним освртом на повећање површина и унапређење производње поврћа и цвећа у заштићеном простору, јер честе штете од града слабе одрживост пољопривредних газдинстава и производње. Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће у примени савремене технологије, сортирању, паковању, складиштењу и транспорту производа.

Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње; одрживо управљања ресурсима и заштита животне средине; раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; усклађивање са правилима ЕУ и њеним стандардима, политикама и праксама. Повећањем производног капацитета у примарној пољопривредној производњи стварају се услови за јачање индивидуалних пољопривредних газдинстава. Такође повећањем обима производње и удруживањем стварају се услови за лакше проналажење тржишта и повећање конкурентности и одрживости. Специфични циљеви по секторима: Сектор производња млека - набавка висококвалитетних млечних грла говеда, побољшање расног састава крава на територији Врање и производња веће количине млека у циљу конкурентности на тржишту. На овај начин ће се обезбедити и довољне количине стајског ђубрива неопходног у биљној производњи. Сектор производња меса-повећање количина произведеног меса и што ће олакшати проналажење повољнијег тржишта и повећати приходе на газдинству, усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта, повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње свињског меса путем циљаних инвестиција на малим и средњим газдинствима; Достизање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор производње воћа, поврћа, грожђа и цвећа - подизање нових засада и повећање површина под интензивним засадама воћа, грожђа, поврћа, цвећа, обнављање и модернизација постојеће производње; повећање површина и унапређење производње у заштићеном и простору; повећање површина под системом противградне заштите.

Вежа мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Ова мера повезана је са мером „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” у IPARD програму. Кроз НППР биће подржавани управо они корисници и оне врсте инвестиција, у оквиру ове мере, које нису предмет подстицаја у оквиру IPARD програма. Рационална и ефикасна прерада производа на пољопривредним газдинствима, у оквиру диверзификације руралне економије, резултира појачаним ефектом унапређујући примарну производњу, додајући вредност примарним пољопривредним производима, унапређујући квалитет и безбедност сировина неопходних за прераду.Националне мере у НППР подржаће мала и средња газдинства да напредују ка конкурентнијој пољопривредној производњи.

Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су физичка лица – носиоци и чланови регистрованог пољопривредног газдинства у активном статусу, као и удружења, задруге и остала правна лица која имају регистрована пољопривредна газдинства, а сви са територије града Врања.

Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску

одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери: да је корисник средстава носилац или члан регистрованог пољопривредног газдинства, уписаног у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији града Враћа; да је носилац регистрованог пољопривредног газдинства измирио пореске обавезе према локалној самоуправи, потписана изјава под пуном материјалном и кривичном одговорности (да не користи подстицаје по неком другом основу : субвенције, подстицаји, донације) ; да у регистру има пријављен одговарајући сточни фонд (податке о броју газдинства (БПГ), податке о врсти животиња (ХИД) број који је евидентиран како у Ветеринарској станици тако и у Пореској управи, структуру биљне производње, копију плана парцеле (не старију од 6 месеци)на којој се поставља пластеник, подиже засад воћа или винове лозе или поставља противградна мрежа, врши ископ/бушење бунара; рачун, гарантни лист и отпремницу за опрему и машине. Корисник мора да достави комплетну документацију по објављеном Јавном позиву да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, односно машина и механизације.

Специфични критеријуми: Сектор млеко : Прихватљиви корисници за набавку квалитетних женских грла млечних раса су власници регистрованих пољопривредних газдинства који имају пријављен сточни фонд у РПГ (податке о врсти животиња и броју газдинства ХИД на којима се држе или узгајају) и који на крају инвестиције имају до 29 крава. Могу да купе једно женско грло старост од 14 до 36 месеци у моменту издавања рачуна. Висина подстицаја до 60% без ПДВ-а, а максимално до 150.000 динара по кориснику. Корисници подстицаја су обавезни да предмет подстицаја чувају на свом газдинству најмање 5 година од дана потписивања уговора. Сектор производња меса: Прихватљиви корисници у сектору производње меса треба да имају у РПГ пријављен сточни фонд (податке о одговарајућој врсти животиња и броју газдинства ХИД на којима се држе или узгајају) , да у Регистру објеката имају уписан одобрен објекат за узгој и држање животиња. У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла на крају инвестиције имају у свом власништву до 199 грла оваца и/или коза или до 29 крмача и/или 199 товних свиња. Прихватљиви корисници у области овчарства и козарства могу да купе: најмање 5 а највише 10 квалитетних приплодних грла оваца и/или коза, старости од 6 до 18 месеци у моменту издавања рачуна, овце и/ или козе (висина подстицаја износи до 60% без ПДВ-а, а максимално 10.000 динара по женском грлу) и /или купи једног квалитетног приплодног овна или јарца, старости 6 до 18 месеци (висина подстицаја до 60% без ПДВ-а, а максимално 20.000 динара по грлу), или у области свињарства могу да купе минимум 5 а највише 10 назимица, старости од 10 до 12 месеци у моменту издавања рачуна. Висина подстицаја износи 60% без ПДВ-а, а максимално 10.000 динара по женском грлу и/или купе 1 приплодног нераста, старости од 10 до 12 месеци, (висина подстицаја 60% без ПДВ-а, а максимално 20.000 динара/нерасту). Максимални износ подстицаја до 100.000 динара по кориснику). Сектор производње воћа: Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра и/ или пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу ("Сл.гл.РС" бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Корисници могу да набаве : јабуку, и шљиву 120 дин/садници, малину 40 дин/садници, купине 40дин/садници, јагоду 20 дин/садници, брескву 120 дин/садници, крушку 120 дин/садници, вишњу 120 дин/садници, дуњу 120 дин/садници, кајсију 120 дин/садници, трешњу 120 дин/садници, леску жбунасту 200 динара/садници, леску калемљену 400 дин/садници орах 1000 динара/садници, боровницу 400 динара/садници. Максимални износ подстицаја за набавку воћних садница износи 80% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално до 120.000 динара по кориснику.Сектор виноградарства: Пољопривредна газдинства регистрована у Виноградарском регистру у складу са Законом о вину ("Службени гласник РС , бр.41/09 и 93/12) са највише 1,99 ха винограда на крају инвестиције и/или пољопривредна газдинства регистрована у Регистру произвођача воћа, винове лозе и садног материјала хмеља у складу са Законом о садном материјалу (" Сл. гл.РС" бр.18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра. Корисници могу да купе саднице винове козе до 80 дин./ по калему винове лозе. За куповину садница винове лозе висина подстицаја је 100% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално до 150.000 динара по кориснику. Прихватљиви корисници за инвестицију набавка опреме за пластенике у сектору поврћа су пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра. Корисници могу да купе опрему за пластенике :

конструкције за пластенике (алуминијумске, поцинковане челичне, челичне и пластичне и вишеслојне фолије за покривање пластеника) за пољопривредну производњу. Минимална величина пластеника је 200 m². Висина подстицаја износи до 60% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално 150.000 динара по кориснику. Набавка опреме за за мужу, хлађење и чување млека. Прихватљиви корисници за ову инвестицију треба да имају у РПГ пријављен сточни фонд (податке о врсти и броју газдинства ХИД) на којима се држе или узгајају) и да у свом власништву имају до 29 крава на крају инвестиције. Корисници могу да купе апарат за мужу. Максимални износ подстицаја за набавку апарата за мужу износи 60% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално до 50.000 динара по кориснику. Прихватљиви корисници за инвестицију подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадима су произвођачи који у РПГ имају пријављено пољопривредно земљиште под засадима воћа односно пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра. Корисници могу да купе противградну мрежу , челичну жицу, капе за стубове и копче. Висина подстицаја износи до 60% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално 300.000 динара по кориснику. Прихватљиви корисници за инвестицију набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста су пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра. Корисници могу да купе прикључне машине за кошење и ситњење биљне масе између редова у воћњаку и винограду (сечке, тарупи, мулчери). Висина подстицаја износи до 60% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције, а максимално 150.000 динара по кориснику. Прихватљиви корисници за инвестицију набавка нових машина за примарну и допунску обраду и ђубрење земљишта су сви произвођачи који у РПГ имају регистровано пољопривредно газдинство са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра у сектору воћарства односно, пољопривредно газдинство са прихватљивим инвестицијама до 49 999 евра у сектору поврћа, односно пољопривредно газдинство које има до 49 ha земљишта под житарицама и индустријским усевима. Корисници могу да купе машине за основну обраду земљишта (плугови и тањираче), машине за допунску обраду земљишта у сектору воћарства , виноградарства и поврћа (мотокултиватори до 10 kw, међуредни култиватор, подривачи, сетвоспремачи, тањираче), машине за допунску обраду земљишта у сектору житарице и индустријски усеви (међуредни култиватор, подривачи, сетвоспремачи, тањираче), машине за ђубрење земљишта (расипачи минералног ђубрива капацитета до 500 l). Висина подстицаја износи до 60% без ПДВ-а од укупне вредности реализоване инвестиције. Минимални износ инвестиције је 20.000 динара а максимално 150.000 динара по кориснику без ПДВ-а.

Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадима
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта

Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Средства се одобравају по редоследу пристизања захтева а до утрошка средстава	не	/

Интензитет помоћи: Износи подстицаја дати су у процентима у односу на износ инвестиције од 60% до 100% без ПДВ-а. Максимални износ за повраћај средстава креће се од 10.000 до 300.000 динара по кориснику. Корисници имају право да аплицирају само једном (једанпут) у току године.

Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупна површина (у ha) под пластеницима
2	Укупна површина (у ha) под воћним засадима
3	Укупна површина (у ha) под виноградима
4	Укупан број крава, оваца и коза
5	Укупан број свиња
6	Укупан број подржаних захтева
7	Укупан број поднетих захтева
8	Укупна површина (у ha) под осталим усевима

Административна процедура: Реализацију ове мере спроводи Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града у пољопривреди. Јавни позив односно Конкурс за доделу подстицајних средстава из буџета града оглашава Комисија уз претходну сагласност Градског већа. Пријаве са комплетном документацијом подносе се на писарници Градске управе и достављају Комисији на разматрање. Разматраће се сви захтеви који се односе на инвестиције у 2022.години. У случају када постоји више захтева предност добија онај са ранијим датумом подношења потпуног захтева (потпуне документације са рачуном). О висини износа подстицаја по кориснику одлучује Комисија по стручној процени. У току конкурса и након завршетка конкурса комисија заседа, решава захтеве и даје градоначелнику предлог о избору кандидата. Решење о исплати средстава доноси градоначелник на предлог комисије, после склапања уговора о међусобним правима и обавезама уговорених страна, у складу са Правилником о раду Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града у пољопривреди. Укупна средства за реализацију мере су одређена Одлуком о буџету града Врања за 2022.годину. Уколико Комисија установи да корисник подстицајних средстава не испуњава било коју од уговорених обавеза, иста доноси Решење о повраћају средстава, одузимању животиња, односно било које суфинансиране инвестиције, без права корисника на надокнаду. Корисник средстава мора да врати износ средстава који је примио на основу нетачно приказаних података или који је ненаменски користио, увећан за износ затезне камате, најкасније у року од 30 дана од дана правоснажности решења.

Назив и шифра мере: 102 Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде

Образложење: На подручју града Врања постоје организована пољопривредна удружења чијом кооперацијом се повећава и подстиче производња како би пољопривредни произвођачи били конкурентни на тржишту а примењују се и друге мере у циљу заштите пољопривредних ресурса од елементарних непогода. Производња је усмерена на гајењу повртарских култура, производњи меса, воћа, грождја, воћних садница, пчелињих производа као и на саветодавне активности. Улога удружења је веома значајна за унапређење пољопривредне производње, а посебно у делу модернизације и едукације пољопривредних произвођача, као и повољности код набавке инпута за пољопривредну производњу и пласман пољопривредних производа, заједничко коришћење опреме и заједнички пласман робе и друге активности које заједно треба да допринесу прилагођавању захтева тржишта, развоју производње и пласмана што све треба да доведе до унапређења конкурентности и раста прихода у пољопривреди. при додели подстицаја приоритет ће имати програми којима су обухваћене активности које су од интереса за развој пољопривреде, који повећавају конкурентност, едукација, набавка опреме, репроматеријала, посете стручним скуповима, штампање материјала и сваки други вид подршке садашњим и будућим произвођачима.

Циљеви мере: Унапређење рада постојећих или формирање нових организација произвођача и прерађивача, побољшање конкурентности чланова организационих група и увођење нових профитабилних производњи на газдинствима чланова организационих група; јачање капацитета за апсорпцију предприступних фондова; унапређење система иновирања на газдинствима удружених произвођача; обезбеђење задовољавајућег нивоа профитабилности пољопривредне производње; смањење ризика који доводи до губитка у пољопривредној производњи; прилагођавање пољопривредним променама климатских и честим временским екстремима; диверзификација ризика на пољопривредном газдинству у смислу њиховог смањења или нестајања, очување биодиверзитета; ангажовање незапослених лица.

Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Ова мера је комплементарна са НППР. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Врања спроводећи се на следећи начин: подносиоц захтева је у обавези да ЈЛС уз захтев одобрења подстицаја достави потписану изјаву под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену за коју подноси захтев не користи и да неће користити подстицаје у другим јавним фондовима (субвенције, подстицаји, донације) односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја. Када корисници конкуришу за подстицаје код Управе за аграрна плаћања ЈЛС на поднете захтеве корисника издаје потврде, да за предметне инвестиције не користе средства из буџета ЈЛС, о чему се води адекватна евиденција и чиме се спречава двоструко финансирање.

Крајњи корисници: Крајњи корисници су удружења и друге асоцијације пољопривредних произвођача.

Економска одрживост: Изабрани подносиоци пријава којима су додељена средства за финансирање или суфинансирање програма односно пројеката у области пољопривреде, морају да докажу одрживост и допринос повећању и унапређењу развоја пољопривреде на територији града Врања кроз форму пројекта/бизнис плана. Дужни су да у року од 15 дана од дана завршетка пројекта за који су додељена буџетска средства, а најкасније до краја текуће године поднесу извештај о реализацији програма односно пројекта и доставе (извештај) доказе о наменском коришћењу финансијских средстава Комисији.

Општи критеријуми за кориснике: Општи услови за остваривање права на подстицаје су : да је удружење са територије града Врања и да је регистровано у складу са Законом о удружењима, да је уписано у Регистар привредних субјеката са активним статусом, да програме реализује на територији града Врања, да се пројекат не финансира или је предмет у другим јавним фондовима; да је директно одговорно за примену и извођење програма, нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према ЈЛС по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита; нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода; да је удружење регистровано у области пољопривреде.

Специфични критеријуми: Да удружење располаже капацитетима за реализацију програма, да програмске активности спроводи по уговореној сарадњи са надлежним органом из домена активности удружења, да програм рада усмерава ка већем броју корисника на територији града Врања, да своје програмске активности базира на усвојеним стратешким документима на локалном и националном нивоу и да има висок степен успешности у реализовању програма.

Листа инвестиција у оквиру мере:

Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Број корисника пројекта	да	10
2	Да је заступљеност женског пола у структури чланства минимум 20% од укупног броја чланова	да	10
3	Дужина трајања пројекта у односу на предложене пројектне активности	да	10
4	Квалификације и компетенције пројектног тима	да	10
5	Ресурси удружења (простор, техничка опремљеност)	да	10
6	Степен испуњености општих и специфичних циљева	да	10
7	Учешће у финансирању из сопствених средстава	да	10

Интензитет помоћи: Финансирање, односно суфинансирање програма вршиће се у на основу поднетих пројеката. Одобрени пројекти финансираће се максимално 100% од стране града Врања односно највише до 1.500.000. динара по удружењу. Удружење може поднети само једну пријаву у току календарске године.

Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број подржаних пројеката
2	Укупан број чланова

Административна процедура: Мера ће се спроводити кроз Јавни позив, који расписује Градско веће града Врања најмање једном годишње. Пријаве се предају на шалтеру писарнице градске управе града Врања и достављају Комисији за доделу финансијских средстава удружењима у пољопривреди, на разматрање. Подносиоци пријава (удружења) су у обавези да доставе своје пријаве заједно са комплетном документацијом (читко попуњен образац са обавезним потписом и печатом подносиоца пријаве, листа чланова удружења, фотокопију личне карте одговорног лица, детаљни план активности удружења, буџет плана активности удружења, потврду банке о жиро рачуну удружења, уверење локалне пореске администрације о измиреним обавезама, уверење Пореске управе о измиреним обавезама, фотокопију Статута удружења, изјаву подносиоца пријаве да по истом основу не остварују подстицаје из других фондова). Достављене пријаве ће бити административно проверене од стране Комисије у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости. Комисија ће разматрати пријаве на конкурс, вршити вредновање, оцењивање програма и пројеката и припремити предлог одлуке о расподели средстава за финансирање/суфинансирање програма и пројеката у области пољопривреде. Листа вредновања и рангирања биће објављена на званичној интернет страници града Врања. Учесници јавног позива имају право приговора на листу вредновања и рангирања у року од 8 дана од дана њеног објављивања. Одлуку о расподели средстава доноси Градско веће на предлог Комисије, а градоначелник, у име града Врања, са изабраним подносиоцима пријава закључује уговор о финансирању или суфинансирању програма односно пројеката, којим се утврђују међусобна права, обавезе и одговорности уговорених страна. Средства за реализацију ове мере су опредељена Одлуком о буџету града Врања за 2022 годину. Корисници су дужни да до краја текуће године, Комисији поднесу извештај о реализацији програма, односно пројекта и доставе доказе о наменском коришћењу средстава. Комисија је у обавези да сачини Извештај о одобреним средствима и исти достави Градском већу.

Назив и шифра мере: 201.3 Органска производња

Образложење: Развој органске производње на територији града Врања одвија се веома споро али с обзиром да постоји потенцијал за унапређење органске производње (повољни климатски услови и тржиште), уз подршку и подстицаје град Врање је определио средства за ову меру у 2022 години. Суочени са чињеницом да органска производња изискује веће трошкове производње због већег учешћа људске радне снаге, трошкова контроле и сертификације и трошкова који настају због преласка на органску производњу, произвођачи се теже одлучују на овај вид производње. Контролу и сертификацију у органској производњи обављају контролне организације које од МПШВ имају овлашћење за послове

контроле и сертификације у органској производњи. Предност органске производње огледа се у томе што омогућава остваривање профита и на мањим газдинствима, посебно оних где се пољопривредна производња одвија на традиционалан начин и без употребе савремене механизације и велике количине пестицида и ђубрива, тачније, доприноси очувању здравља људи и животиња производњом хране високог квалитета, одрживо коришћење природних ресурса и очување животне средине. Користи су вишеструке, органска производња доприноси смањењу загађења околине, штити биолошку разноврсност, не оптерећује земљиште хемијским средствима за заштиту биља, минералним ђубривима, смањује емисију гасова са ефектом стаклене баште.

Циљеви мере: Циљ ове мере указивање на значају органске производње и јачање свести о квалитету органских производа, првенствено коришћење инпута пореклом са пољопривредног газдинства док се пестициди, ђубрива, регулатори раста и хормони не смеју користити. Главни приоритет су методе и процедуре за рационално коришћење природних ресурса, гајење аутохтоних сорти биљака и раса животиња које су мање осетљиве на болести и штеточине, примена плодореда, коришћење стајњака и компоста, биолошка заштита против штетних агенаса. Органска производња доприноси општем интересу, а то су очување здравља људи и животиња производњом хране високог квалитета, одрживо коришћење природних ресурса и очување животне средине.

Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера подстицаји за органску производњу директно је повезана са IPARD мером "Агро-еколошке мере и мера органске производње" као и са другим мерама НППР које се односе на очување животне средине, очување генетичких ресурса и производњу здравствено безбедне хране. Спречавање могућег двоструког финансирања истих захтева од стране Управе за аграрна плаћања и из средстава буџета града Врања спроводећи се на следећи начин: подносилац захтева је у обавези да ЈЛС уз захтев одобрења подстицаја достави потписану изјаву под моралном, кривичном и материјалном одговорношћу, да за исту намену за коју подноси захтев не користи и да неће користити подстицаје у другим јавним фондовима (субвенције, подстицаји, донације) односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја. Када корисници конкуришу за подстицаје код Управе за аграрна плаћања ЈЛС на поднете захтеве корисника издаје потврде, да за предметне инвестиције не користе средства из буџета ЈЛС, о чему се води адекватна евиденција и чиме се спречава двоструко финансирање.

Крајњи корисници: Право на подстицаје остварују лица која су уписана у Регистар пољопривредних газдинстава и налазе се у активном статусу и то: физичко лице - носиоц породичног комерцијалног пољопривредног газдинства; предузетници; правна лице; као и земљорадничке задруге и манастири а сви са територије града Врања. За организације које врше контролу и сертификацију - копија решења о испуњавању услова за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2022 годину издату од МПШВ.

Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике који остварују права на подстицаје по овој мери су : Потврда о активном статусу регистрованог пољопривредног газдинства, извод из регистра пољопривредних газдинстава - подаци о пољопривредном газдинству - структура биљне и/или сточарске производње; изјава која је потписана и оверена код нотара да не постоји захтев за исту намену по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја; уверење локалне пореске администрације о измиреним пореским обавезама (ЛПА); фотокопија важеће личне карте подносиоца; рачун на име подносиоца захтева о плаћеном износу трошкова контроле и сертификације за подстицај за који се подноси захтев; доказ о извршеном плаћању трошкова и то налог за уплату и одговарајући извод оверен од стране банке за правно лице, предузетника и удружење, као и за физичко лице које је плаћање извршило безготовински, односно одговарајући фискални исечак уколико је физичко лице плаћање извршило готовински. За организације које врше контролу и сертификацију- копија решења о испитивању услова за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2022 годину издато од МПШВ. Подносилац захтева коме је утврђено право на подстицај, остварује право на накнаду дела трошкова плаћеног износа контроле и сертификације, без обрачунатог пореза на додатну вредност.

Специфични критеријуми: Подстицаје за органску производњу остварују : произвођачи чија је производња у периоду конверзије, произвођачи којима је завршен период конверзије и налазе се у поступку издавања сертификата, и произвођачи који имају сертификовану биљну или сточарску производњу. Прихватљиви корисници за ову меру треба да имају : закључен уговор са овлашћеном контролном организацијом о вршењу контроле и сертификације у органској производњи, који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја, у складу са посебним прописима којима се ближе уређује контрола и сертификација у органској производњи; да производњу обавља у складу са прописима којима се уређује органска производња; да у наредне три године од године за коју је остварено право на подстицаје за органску биљну производњу примењује методе органске биљне производње у складу са законом којим се уређује органска производња; да имају пријављену врсту и број животиња; да имају закључен уговор са овлашћеном организацијом са роком важења за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја.

Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.3.2	Контрола и сертификација

Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	При реализацији ове мере не примењује се критеријум селекције, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка средства.	не	/

Интензитет помоћи: Износ подстицаја је до 70% у односу на износ инвестиције без ПДВ-а максимално до 50.000 динара по кориснику.

Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Површина под биљном производњом у периоду конверзије(ha)
2	Површина под органско биљном производњом (ha)
3	Број грла стоке која се налази у периоду конверзије
4	Број грла стоке која се налази у оквиру органске производње
5	Број пољопривредних газдинстава која су остварила подстицај за органску производњу

Административна процедура: Реализацију ове мере спроводи Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града у пољопривреди. Јавни позив за доделу подстицајних средстава из буџета града оглашава Комисија уз претходну сагласност Градског већа. Пријаве са комплетном документацијом подnose се на писарници Градске управе и достављају Комисији на разматрање. Разматраће се сви захтеви који се односе на инвестиције у 2022.години. У случају када постоји више захтева са предност добија онај са ранијим датумом подношења потпуног захтева(потпуне документације са рачуном). О висини износа подстицаја по кориснику одлучује комисија по стручној процени. У току конкурса и након завршетка јавног позива Комисија заседа, решава захтеве и даје градоначелнику предлог о избору кандидата. Решење о исплати средстава доноси градоначелник на предлог комисије, после склапања уговора о међусобним правима и обавезама уговорених страна, у складу са Програмом подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Врање за 2022 годину и Правилником о раду Комисија за доделу подстицајних средстава из буџета града у пољопривреди. Укупна средства за реализацију мере су одређена Одлуком о буџету града Врања за 2022.годину. Уколико комисија установи да корисник подстицајних средстава не испуњава било коју од уговорених обавеза, иста доноси Решење о повраћају средстава, односно било које суфинансиране инвестиције, без права корисника на надокнаду. Корисник средстава мора да врати износ средстава који је примио на основу нетачно приказаних података или који је ненаменски користио, увећан за износ затезне камате, најкасније у року од 30 дана од дана правоснажности решења.

Назив и шифра мере: 301 Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга

Образложење: Формирањем система за наводњавање и применом нових технологија у пољопривредној производњи, остварила би се напреднија и уноснија пољопривредна производња чији ће производи бити конкурентнији на тржишту, чува се механичко-физичко, хемијска и микробиолошка структура земљишта. Суше односе свој данак, а пољоприврдрници који обрађују мање површине земљеве више се опредељују за исплатљивије гране попут воћарства, виноградарства и повртарства. Али, ове производње не могу се замислити без наводњавања. Разумевајући са којим проблемима се примарни произвођачи најчешће сусрећу, град Врање је одлучио да помогне и поспеши управо такву меру-ископ/бушење бунара.

Циљеви мере: Циљ конкурса за доделу средстава за суфинансирање изградњу бунара/бушотина на територији града Врања јесте повећање обрадивих површина под системима за наводњавање, рационалније и ефикасније коришћење водених ресурса и њихово искоришћавање, смањивање штетних последица од суше, повећање производње, побољшање квалитета производа као и земљишта.

Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: У складу са Националним програмом руралног развоја од 2018. до 2020.године. У току је израда НППР за 2021-2024 год.

Крајњи корисници: Крајњи корисници мере су носиоци и чланови регистрованог пољопривредног газдинства у активном статусу -физичка и правна лица са територије града Врања.

Економска одрживост: Подносилац захтева за средства не мора да доказује економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

Општи критеријуми за кориснике: Да је корисник средстава носилац или члан регистрованог пољопривредног газдинства, уписаног у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и имају регистровану биљну производњу и са пребивалиштем и производњом на територији града Врања; да је носилац регистрованог пољопривредног газдинства измирио пореске обавезе према локалној самоуправи; потписана изјава под пуном материјалном и кривичном одговорности да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима; -рачун за купљену инвестицију који гласи на подносиоца пријаве, доказ о извршеном плаћању предметне инвестиције (потврда о преносу средстава или извод банке, а у случају када је физичко лице извршило готовинско плаћање или плаћање картицом мора доставити фискални исечак; број наменског рачуна код банке за регистровано пољопривредно газдинство (копија картице текућег рачуна) .Општи критеријуми за правна лица по овој мери је да су иста регистрована код надлежног органа за делатност извођења потребних радова односно да је уписана у одговарајући регистар.

Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници за ову меру су носиоци или чланови регистрованих пољопривредних газдинстава који бунаре користе у сврху наводњавања пољопривредних култура. Потребно је да су власници земљишта на коме се врши ископ/бушење бунара (извод из катастра непокретности , не старији од 6 месеци, за катастарску парцелу на којој се врши ископ/бушење бунара), пресек изведеног стања (тест издашности бунара, геолошки пресек, техничке карактеристике бунара).

Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
301.2	Инвестиције у израду, унапређење или проширење свих типова инфраструктуре мањег обима, укључујући инвестиције у обновљиве изворе енергије

Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Решавање захтева по редоследу пристизања захтева до утрошка средстава	не	/

Интензитет помоћи: Износ подстицаја је до 60% у односу на износ инвестиције без ПДВ-а за регистрована пољопривредна газдинства а максимално до 100.000,00 динара по захтеву.

Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број реализованих захтева
2	Укупан број поднетих захтева

Административна процедура: Реализација финансирања ове мере решава се по захтеву. Захтев подносе пољопривредни произвођачи регистрованих пољопривредних газдинстава. Захтев са комплетном документацијом подноси се писарници Градске управе и доставља Комисији за доделу подстицајних средстава из буџета града Врања, на разматрање. Разматраће се сви захтеви који се односе на инвестиције у 2022.години. Одлучивање ће се вршити по систему прво пристиглих захтева. О висини износа подстицаја по кориснику одлучује Комисија и даје градоначелнику предлог о избору кандидата. Решење о исплати средстава доноси градоначелник на предлог комисије, после склапања уговора о међусобним правима и обавезама уговорених страна. У колико Комисија установи да корисник подстицајних средстава не испуњава било коју од уговорених обавеза, иста доноси решење о повраћају средстава. Корисник средстава мора да врати износ средстава који је примио на основу нетачно приказаних података или који је ненаменски користио, увећан за износ затезне камате, најкасније у року од 30 дана од дана правоснажности решења. Корисник средстава дужан је да чува документацију најмање 5 године од дана достављања уговора. Укупан износ средстава на реализацију ове мере је одређен Одлуком о буџету града Врања за 2022.годину.

Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

Образложење: Пољопривредни произвођачи су углавном нижег, ређе средњег или вишег образовања, што отежава њихово пословање. Недостају им стручна сазнања, информације везане за развој технологије, размена искустава са произвођачима из исте области и увид у рекордне резултате какве постижу пољопривредници из других региона како у Србији тако и ван њених граница. Највећи број пољопривредника још увек не схвата потребу удруживања, потребу потпуне примене агротехничких мера и сл. Све наведено представља велику баријеру ка унапређењу и развоју пољопривреде, пољопривредних газдинстава а тиме и домаћинства на територији града Врања. У Србији постоје значајне разлике у погледу регионалног развоја, са великим руралним областима које заостају у економском и друштвеном развоју. Основни циљеви политике регионалног развоја су: постепено смањење регионалних разлика; спречавање даљег пропадања неразвијених области, заустављање негативних миграторних кретања, спречавање непланског и нерационалног коришћења земљишта. Креирање и трансфер знања у области пољопривреде одвија се кроз систем формалног образовања свих нивоа као и путем различитих врста обука, предавања и семинара, студијско-истраживачких пројеката организованих од стране образовних и научноистраживачких институција, пољопривредне саветодавне и стручне службе, приватних компанија, пројектних јединица и медија. У наредном периоду због опредељења града Врања и локалних ресурса пољопривреда би требало да заузме битно место у привредном развоју. При томе је основни дугорочни циљ заштита, коришћење и уређење пољопривредног земљишта, као једног од најзначајних услова интензивне-интегралне пољопривредне производње висококвалитетне хране и развоја остале прерађивачке индустрије. На ширем простору града Врања последњих година су све присутнији разни облици угрожавања пољопривредног земљишта, попут физичког загађења, загађења хемијским средствима, емисијом гасова, испуштањем отпадних вода, као и прекомерном употребом хемијских средстава за заштиту биља, што све представља јако озбиљан вид угрожавања земљишта. Са тиме у вези, постоји потреба да се утврди и перманентно прати стање пољопривредног земљишта, кроз израду студијско-истраживачких пројеката и контролу параметара плодности. Такође ова мера предвиђа и трансфер информација са сајмова, изложби студијских путовања међусобним повезивањем пољопривредних произвођача са другим актерима из области пољопривредне производње, технологије, прераде, прехранбене, трговинске и других области. Ова мера подразумева и

могућност града да самостално или у сарадњи са заинтересованим странама организује сајмове и изложбе из области пољопривреде као и продајну изложбу домаће зимнице. При спровођењу ове мере у претходном периоду било је изузетно великог интересовања и велики број пријављених кандидата. Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 - 2024. год. и Планом развоја града Врања од 2021. до 2030.године.

Циљеви мере: Преносом знања и практичних искустава кроз путовања, студијско-истраживачке пројекте, израдом стратегије, посетама стручним сајмовима, посетама развијеним пољопривредним газдинствима, семинарима и другим дешавањима едукативног карактера постижу се следећи циљеви: ширење и стицање нових знања, упознавање са научно-технолошким достигнућима у пољопривреди, одређивање погодности и ограничења пољопривредног земљишта града Врања за биљну производњу, унапређење руралног развоја на територији града Врања и развој конкурентне и економски одрживе пољопривредне производње као основног елемента руралног развоја, повећање директног и индиректног запошљавања на сопственим пољопривредним газдинствима и у оквиру сектора прераде примарних пољопривредних производа и прехранбене индустрије, упознавање са примерима добре праксе, већа стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта, усклађивање са правилима Европске Уније, њеним стандардима, политикама и праксама.

Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је у складу са Националним програмом руралног развоја од 2018. до 2020.године. У току и је израда Националног програма руралног развоја од 2021 до 2024 године.

Крајњи корисници: Крајњи корисници средстава ове мере су: индивидуални пољопривредни произвођачи, удружења грађана, институти, факултети, научно истраживачке институције, агенције, консултантске куће, саветодавне службе, предузетници и друга правна лица и физичка лица, град Врање.

Економска одрживост: Подносиоци захтева не мора да доказују економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта.

Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора да је уписан у одговарајући регистар: Регистар привредних субјеката, Регистар научно-истраживачких установа, Регистар иновационих организација или Регистар удружења; да је предавач на факултету; да поседује саветодавну лиценцу.

Специфични критеријуми: Корисници средстава за стручно оспособљавање, активности стицања вештина и показне активности треба да имају искуство у пружању услуге (референца) као и стручни и технички капацитет у зависности од типа и трајања услуге (референтни предавачи).

Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	При реализацији ове мере не примењује се критеријум селекције, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка средстава.	не	/

Интензитет помоћи: Град Врање финансира посете сајмовима, семинарима и другим организованим скуповима едукативног и информативног карактера тако што сноси трошкове превоза у износу од 100% економске цене. Град Врање финансира део мере која се односи на стручне активности у стицању вештина и показне активности са највише 100% учешћа. Град Врање финансира до 100% мере за студијско – истраживачке пројекте. Град Врање организује Међународни пчеларски сајам

југоисточног Балкана и Међународни сајам лековитог зачинског украсног биља и пчелињих производа, такође град жели да самостално организује изложбу говеда, продајну изложбу зимнице, изложбу вина и ракије, пројекат „Унапређење производње меса и млека“, до 100% у делу трошкова организације. У делу мере који се односи на организовање предавања и едукације град ће учествовати до 100% трошкова предавача и организације.

Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број учесника предавања, обука
2	Број посећених и одржаних манифестација
3	Укупан број учесника сајмова и студијских путовања

Административна процедура: Реализацију ове мере састоји се из два дела и то одабира учесника-пољопривредних произвођача и одабира крајњег корисника. Списак учесника-пољопривредних произвођача сачињава Одељење за привреду и економски развој градске управе града Врања, по редоследу пријављених заинтересованих лица. Одабир крајњег корисника финансијских средстава ових мера, односно одабир пружаоца услуга (института, факултета, научно истраживачке институције, агенције, консултантске куће, саветодавне службе и друга правна и физичка лица) спроводи град Врање у складу са Законом о јавним набавкама. Сагласност на организовање студијског путовања и истраживања даје градоначелник Врања. Наведеном одлуком биће детаљније утврђена процедура и услови организовања студијског путовања и истраживања. После утврђеног списка пољопривредника за студијско путовање спровешће се законска процедура за избор најповољније куће која ће извршити организацију, путовање и смештај пољопривредника за време студијског путовања.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Јужне и Источне Србије	рзс*
Област	Пчињска област	рзс*
Град или општина	град	рзс*
Површина	860	рзс*
Број насеља	105	рзс*
Број катастарских општина	105	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	75	
Демографски показатељи		
Број становника	83524	рзс**
Број домаћинства	25839	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	97	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-4	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-28,5	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	15,7	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	14,5	рзс**
Просечна старост	40,2	рзс*
Индекс старења	97,87	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	13,5	рзс*
Основно образовање (%)	25,2	рзс*
Средње образовање (%)	46,2	рзс*
Више и високо образовање (%)	14,7	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	27	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Брдско-планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	Слабо кисела до кисело хетерогена	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	Умерено континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	535mm	Интерни
Средња годишња температура (oC)	10,9	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Има 27 притока Јужне Мораве	Интерни
Површина под шумом (ha)	39069 ha	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	45%	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	0	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	38778	рзс*

ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	6967	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	око 4500	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	/	
- правна лица и предузетници (%)	/	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	16859	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	19,6	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	8.592 ha 51%; 1.152 ha 6,8%; 269ha 1,6%; 650ha 39,4%	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	5479 ha+ 21ha+ 280ha+ 2123ha,+689=8592ha	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	2,5 ha	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	350 ha	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	2.693	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	/	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	552 ha	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	ЈЛС: 6.152 ha	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	1292	Интерни
- физичка лица (%)	60:40	Интерни
- правна лица (%)	/	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	7549; 6814;1763;1120	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	9180	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	/	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	/	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	мин.ђ. бр.ПГ 5534 на 6992 ha; стајњак бр.ПГ 4061	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	/	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	/	рзс***
Годишње радне јединице (број)	6636	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	16	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	36605 t	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	/	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	611km	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	поште 10; претплатници 25317;	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		

Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	17483	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	14520	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	4385	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	/	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	/	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	33 предшколске установе, 70 школа, 1 дом ученика.	рзс*
Број становника на једног лекара	250	рзс*
Број корисника социјалне заштите	250	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	7759	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	186	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	/	рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	око 700	ПССС

Датум и место

М.П.

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС